

שלום רב,

אחד הנושאים ש"נאמני תורה ועבודה" עוסקת בהם באינטנסיביות הנו דמותו של החינוך הממ"ד היסודי: האם הוא אינטגרטיבי או מסנן? האם הוא משלב לימודי חול בהיקף ובעומק ראויים, או הולך לכיוון הדגם של תלמודי התורה? האם הוא מעורב או נפרד? עד כמה עוסקים בו במיניות ובצניעות? זאת לצד שאלות רבות נוספות.

לאחרונה עלה הנושא לסדר היום הציבורי-תקשורתי באופן משמעותי - כראוי, לטעמנו, לנושא שאמור להעסיק כל משפחה ב"מגזר", ויש לו אף השלכות משמעותיות על היחסים בין ה"מגזר" ובין כלל החברה הישראלית. ואולם, העיסוק הציבורי הביא עמו קובלנות רבות על "נאמני תורה ועבודה", על כך שאנו "מתעקשים לריב", "מכביסים כביסה מלוכלכת בחוץ", ובעיקר לא מעריכים את מאמצי החמ"ד (=מינהל החינוך הדתי) להכיל בתוכו את כל קשת ההעדפות והרצונות של בני הצינונות הדתיות. החמ"ד, כך נטען, מנסה לתת מענה לכ-ו-ל-ם; מאלו המבקשים חינוך חרדי-לאומי ועד לבתי ספר מעורבים של חילונים ודתיים. מול תפיסת העולם המכילה הזו, שלפיה אין סולם ערכי והכול קביל, אנו מתעקשים, כך לדברי הביקורת, לחרחר מדון לשווא.

גם אם נניח שזה נכון, ושביתוך הצינונות הדתיות ניתן מקום שווה ומכבד לתפיסות העולם השונות ולבתי המדרש השונים; גם אם נניח שלא היו נעשים ניסיונות כוחניים על ידי קבוצות הורים, ומניפולציות תקציביות שונות כדי להוביל את בתי הספר לכיוון ה"תורני" - אני סבורה כי

עדיין ראוי היה להתווכח ואפילו "לריב" על דמותו של החמ"ד.

כי לחמ"ד היו פעם וצריכים להיות גם היום עקרונות. עקרונות חינוכיים-תורניים. אין זו מסגרת מינהלית בלבד, אלא תפיסת עולם. זוהי תפיסת עולם הדוגלת בערבות ובמחויבות ל"כלל ישראל" - זה האמיתי, לא זה שנשאר בגדרי הפסקה בכתיבי הרב קוק. ערבות ומחויבות, המחייבת שבתי הספר יהיו פתוחים לכל מי שחפץ בחינוך ציוני-דתי, בלי קשר לכיסוי הראש של האם, ליכולת המשפחה לממן תוכניות העשרה, או לצבע העור של ההורים. המשמעות היא הטרוגניות. המשמעות היא שילמדו יחד ילדים מצבעים וממינים שונים. אז נכון, יש אנשים המעדיפים לסנן את האמהות של החברים של הילד, או מפחדים, או סתם לא מאמינים ב"כלל ישראל". זו כמונח זכותם - אבל זה לא חמ"ד.

החמ"ד גם אמור להתבסס על "תורה עם דרך ארץ". לכתחילה. תורה רחבה ומעמיקה יחד עם לימודי חול משמעותיים ורציניים. אותה תורה עם דרך ארץ שהביאה למציאות הכל-כך מעוררת גאווה של בני הצינונות הדתיות המצויים בעמדות מפתח בכל שדרות החברה הישראלית. אלו שנושאים בעול הביטחון, הכלכלה, המדע, הרפואה וההנהגה הציבורית של המדינה היהודית. לצערי יש בינינו שלא רוצים שילדיהם יבזבוז זמן על אנגלית, לא רוצים חשיפה לספרות ובוודאי לא לאזרחות. אין בעיה. אבל למה כחלק מהחמ"ד?

יש מבניה של הצינונות הדתיות שגדלו בחינוך

ממ"ד, אך כיום מבקשים משהו אחר. אין טעם לטייח את העובדות. חלקים מאלה שגדלו עמנו הציבוע, בהוראת רבותיהם, למפלגת ש"ס שאינה ציונית. חלקים מבקשים חינוך המבוסס על עקרונות יסוד חרדיים: הסתגרות, סינון, "תורה שאין עמה מלאכה", והעמדת ערך הצניעות מעל כל הערכים האחרים כמעט. זה אולי עצוב, אך לגמרי לגיטימי. מה שלא לגיטימי הוא הניסיון לשנות את החמ"ד כדי שיכיל בתוכו גם את מי שאינו מאמין בדרכו ובחר בדרך אחרת. תהליך זה משמעותו פשיטת רגל תורנית, ערכית וחינוכית. משמעותו הנוספת היא הדרת ההורים שדווקא כן מאמינים בדרך הממלכתית-דתית. כי בבית ספר אחד אי אפשר גם לסנן וגם לא לסנן, גם לבטל לימודי חול וגם לא. חייבים לבחור.

אז כן, אנחנו מתעקשים לריב. ראויה היא הדרך הציונית-דתית שיריבו עליה. ראויה היא מערכת החינוך שנריב עליה. אנחנו מאמינים בה וגאים בה ולא מוכנים לוותר עליה עבור אלה שבחרו בדרך חינוכית אחרת.

פעילותנו זו, מאחורי הקלעים וגם לפנייהם, מצריכה משאבים ובעיקר מצריכה תמיכה ציבורית. בהיותכם חברי תנועה אתם מחזקים את עמדותינו-עמדותיכם, מפסיקים להיות רוב דומם והופכים לרוב פועל.

אני מקווה שרבים נוספים יבחרו להצטרף אלינו בעשייה קריטית זו.

בברכת חורף גשום ומבורך,
תהילה נחלון, יו"ר

עורך: אוראל שרף
עריכת תוכן: רן חורי

מערכת: חנה אדלה, אליעזר באומגרסון, שאול ברט, חגית ברטוב, נעם דמרי, תני וולפיש, רן חורי, יוני כהן, משה מאיר, תהילה נחלון, רבקה רוזנר.
עריכת תמונות ועיצוב גרפי: דנה שחם **עריכה לשונית:** סילי נאור

תמלול: "אלון שירותי תמלול" alon.timlul@gmail.com

כתובת המערכת: דובנוב 7, ת"א 64732 טלפון: 03-6072739

דוא"ל: deot.ta@gmail.com

תמונת השער: Tzimtzum, Yael Avi-Yonah mixed media on canvass.visio@art.net

דעות

יוצא לאור בהוצאת נאמני תורה ועבודה ומרכז יעקב הרצוג ללימודי יהדות. בתמיכת משרד התרבות והספורט

De'ot 54 December 2011
Ne'eman Torah Vd'Avodah & The Yaacov Herzog Center